

دست‌و‌وردان و پیلانگ یی دووو تی بریتانیا ل س‌را نس‌ری جیهان ل سا ی 1945ووو. . زاهیر باهیر

چند سا ل م‌وب‌ر خو‌ندن‌وو ی‌کم ب کتبی " ج‌نگ نه‌نیی‌کانی بریتانیا " ل نویسی T.J Coles . [ل خواروو لینک‌کی داد‌ن‌م] کرد. ئو پ‌رتوک‌گ‌ل‌ک وو‌داو و ج‌نگ و ه‌وو‌ی نان‌وو‌ی ش‌ی‌ن‌وو‌خ / ئ‌ه‌لی ز‌ر ب وو‌ی و ب د‌ک‌م‌نت‌وو ئ‌اشکرا کردوو.

ل‌م ئ‌زان‌شدا براد‌ر‌ک و تار‌کی دوورو در‌ژی ب زمانی ئینگلیزی ب ناردم ئاماز ب با ب‌تی ج‌نگ و پیلانی دوو‌تی بریتانی د‌کات و لاپ‌کانی م‌ژوی ش‌ی‌ن‌وو‌تی بریتانیای عوزما ل د‌وای ج‌نگی جیهانی دوو‌ه‌م‌وو ل جیهاندا ه‌د‌د‌ات‌وو.

د‌وای خو‌ندن‌وو‌ی و تار‌ک ب پ‌ویستم زانی و‌کو ت‌واوک‌ری خو‌ندن‌وو‌ی کت‌ب‌ک‌ی س‌ر‌وو چ‌ند ب‌گ‌یکی گرنگی ل‌ه‌ل‌ب‌ر‌م و ب زمانی کوردی و‌ریگ‌م .

ب‌ای من ز‌ر گرنگ‌ک خ‌کی ل‌م م‌ژوو ب ئاگا ب‌ت و بزانت‌ک بریتانیا و ئ‌مریکا ئ‌وو‌ی ک د‌ی‌ن س‌بار‌ت ب مافی م‌رف و مافی گ‌لان و ی‌کسانی، هیچ بناغ‌ی‌کی دروستی نیی و ئ‌م دوو و‌ات‌لانی ک‌م ل 150 س‌ای ا‌بووردوو و م‌ژوی‌کی ئا‌وایان نیی ک بانگ‌ش‌ی‌ن‌وو‌ک‌ن و خ‌یانی پ‌وو ه‌د‌د‌ک‌شن . ب‌گ‌ر ب‌ش‌کی ز‌ری م‌ژوویان پ‌بوو ل اوو‌وت و د‌ند‌ی‌تی و خو‌ن‌شتن و داگیرکاری و خاپورکردنی و‌ات‌ان‌ک‌ک ب جیهانی س‌ی‌م ناسرابوو زائید‌ن ئیرل‌ندی س‌روو [باکور] وهیندستانی 175 ل‌م‌وب‌ر.

ئ‌م‌ای خواروو ب‌ش‌کی ز‌ر ک‌می ئ‌و م‌ژوو ی :

ب‌ریتانیا ل د‌وای ک‌تایی هاتنی ج‌نگی جیهانی دوو‌م‌وو زیاتر ل 80 جار ه‌ز چ‌ک‌دار‌کانی ب ش‌ ل 47 و‌ات‌دا ج‌گیر کردوو. زنجیر‌ی‌ک بوو ل ش‌ د‌ند‌کانی ب ک‌ل‌نا یزکردن و ئ‌پ‌راسی‌ن‌ نه‌نیی‌کان تا گ‌یش‌ت‌ت ه‌وو‌ی پشتگیرکردنی حکوم‌ت‌ ل‌ی‌نگرو د‌ست‌کانی، یاخود گ‌ریکردن ل نائارامیی م‌د‌نیی‌کان سوپای ب‌ریتانیا ل جیهانی د‌وای ج‌نگدا ز‌ر زیاتر ل‌وو‌ی ک ب ش‌وو‌ی‌کی

ئاسایی لایبیر دکریت یان باوئیان پیدکریت، هیزی سربازی بکارهناو یان ههشهی بکارهناانی کردوو.

دکمممنت نهنییکان ک ئستا دکریت هندکیا ئاشکرا بکرین دیریدخن ل سا 1945 و 83 دستووردانی ههز چکدارکانی بریتانیای ل 47 واتی جیاوازد ب بگگ و ئاشکرا کردوو.

سرنجاکشترینی بکارهناانی هیزی بریتانیا لشکرکشیی ئاشکراکان یان هه و چکدارییکان بوو ب ووخاندنی حکومتهکان وک ل Guiana بریتانیا (ئستا Guyana) ل سا 1953، میسر ل سانی 1950، عراق ل سا 2003 و لیبیا ل سا 2011.

شکاکانی دژ ب ککنایزکردن ل سانی 1950 و 1960 - ل کینیا، مالایا، عدن و قوبرس - بکارهناانی بریباوی ئشکتهنجدان و زرجاریش ئپراسیی نی زیانبخش ب ئاواربوونی ژمارییکی زر ل خک ب کنترینکردنی دانیشتهوانی ناوچک ل خگرتبوو.

ل مالایا ل نوان سانی 1948 ب 1960 ههزکانی بریتانیا سدان ههزار کسین ل کممپ تلبندکراوکاندا پچاوته و بندکردوو و ناوچ گوندشینکانیان ب توندی بردومان کرد و پنیان ب پوپاگندی برافراوان برد ب سهرکوتن ل مللانکاندا.

دندی بریتانی ل شکهکردن لگه ههزکانی 'ماو ماو' ل کینیا ک داوای سربخیی خیانان دکرد، بوو هی مردنی دیان و ئنگه سدان ههزار کس، زرجاریش بهی برسعتیی و ل ئردوگاکانی زرمل ئمم ووی داو.

جگیرکردنی ههزر وک ئتینک ل ماوی دیان سا دا بردوام بوو، بتایبتهی ب پشتگیریکردنی ئمم پسهندکراوکان، خوازاوکانی بریتانیا. بردوامیش هیزی چکدارییان ئوانه دکرد لوانه ب عومان (1957)، نیاسالاند (ئستا مالوی، 1959)، برنی [Brunei](#)، ئنگویلا (1969) و ئوردن (1970) ب بههزکردن و داکیککردن ل حکومهتهکانی دست و لاینگری بریتانیا ک بههی سربخیی یان بزووتنوو جماویرییکانوو ههشهی یان لیدکرا.

ل سا 1964 ههزکانی بریتانیا یاخیبوونی سوپای ل س واتی یک ل دوا یکدا ل ئههههاتی ئفریقا - کینیا، ئگاندا و تانزانیا - دابزانده ب پاراستنی حکومهتهکانی ک لاینگر و دستیی بریتانیا بوون، ههرزوو دوا ئوی سربخبوون.

ل سانی 1945-46 ههزکانی بریتانیا دستووردانیان ل ڤتنام و ئندونسیا کرد ب دامزراندنوی کنترینی فرنسی و

هغه ندييگان لږ و.

لږ ډېر تنام بریتانیې کان سووپا بڼو کي ئیمپراتورۍ ژاپونیان چې کدار کرد تا کو شه لږ گڼ هغه کانی لای نگرۍ سر بڼو ځي بکڼ. هغه لږ و سربو بڼو دا بوو کي هغه کانی بریتانیا هغه وټان دا د ژاپونۍ لږ گڼ د سټاتۍ کي مښتی کي لږ ئالبانیا و ئی کرانیا و وټانۍ با ټیک سریان هغه دابو بکڼ، بڼام ئی پراسیډن کان هغه موویان شکستیان هغه و نښانتوانی ډگرۍ لږم وټانۍ بکڼ کي نځوونډ ژر کي نتر ځي کي مښت کي نځو.

لږ سا ټانی هغه شاکانی سډی ډا بر دوو دا، حکومتۍ مارگرت تاچر گډورترین ئی پراسیډنۍ نه ځي بریتانیای دواي جڼگ تا ئیستا ئی نجامدا، لږ پشټیوانیکردنی جڼگاو رانی مواهیډین کان بڼو بڼو نځوونډ وټی داگیرکاری سټیټ بڼو سر ئی فغانستان.

42 کودتای بریتانیا لږ سا ۱۹۴۵ و

د کي مښتۍ ئاشکرا بوو کان د ډیرا نځستوو کي بریتانیا لږ دواي کي تایی هاتنی جڼگی جیهانی دوو مڼو زیاتر لږ 40 هغه وټی وټانی لابر دنی حکومتۍ بیانۍ کانی لږ 27 وټان دا دواي یاخود جڼج کړدوو. لږم هغه وټی وټانی دا د زگا هغه وټی گریډ کان و د سټو وټی رانی سربازی نه ځي و ئاشکرا و کاری تیر کړدنی بڼو ځو و گرتوو.

ډی نځی ناسراوترین کودتۍ کي لږ لایډن تڼی سیخوۍ بریتانیا وټی لږ دواي سا ۱۹۴۵ وټی ئی نجامدرا بڼو، وټان دنی حکومتۍ ئی ران بوو بڼو کي بڼو شو وټی کی دیموکراسی لږ سا ۱۹۵۳ دا هغه بڼو ردرا بوو کي بڼو ئی پراسیډن کي لږ گڼ سی ئی پلانی بڼو دانرا بوو. ئی مڼو جڼ لږ وټی بریتانیا هغه لږ دواي کي تایی هاتنی جڼگی جیهانی دوو مڼو وټی لایډن م 41 هغه وټی دیکۍ وټان دنی حکومتۍ کانی دا و.

سا ۱۹۵۳ لږ ډا استیدا سا ډی سټر قایی بوو بڼو پلاندان رانی کي شکۍ سپی هغه لږ و کات دا لږ لابر دنی محمډ موسی دق لږ حوکمۍ انی، پا پڼو کی چې کداریان نارد بڼو وټان دنی حکومتۍ هغه بڼو ردرا وټی دیموکراتیک لږ گویانای [Guiana] بڼو ریتانیا، بڼو سټر کایۍ تی ناسی نالیستی جڼ ماو وټی چې دی جاگا [Cheddi Jagan].

هاوکا تیش لږ د وټی دیکۍ ئی مریکای لاتین کي گواتیمالا بوو، ئی پراسیډنۍ پو پا گڼ ندی دژ حکومتۍ تیان بڼو وټی ش د برد. ئی وټی مڼو تی بریتانیا ز مینۍ بڼو وټان دنی حکومتۍ کي قومی دیک و حکومتۍ کي هغه بڼو ردرا بوو، لږ سټر دمی جڼیک بڼو ئار بڼو زدا [Jacobo Arbenz] ئاماد کړ کي ئی ندازیاری سی ئی وټی بوو لږ سا ۱۹۵۴ دا.

وٲك ٲوٲى ٲم هوو هوو و ٲيلاكوٲٲ ياٲٲ بس ٲٲٲٲ، كارمٲ ٲداني
ٲهوٲٲى ٲريٲانيا لٲو كاٲٲدا سٲرقاٲى ٲلاندانان بوون ٲٲ لابرڊن و
ٲيرٲرڪرڊنى سٲرٲكى ميسر، جو مال عٲڊولٲناسر لٲ ٲلانى جوٲراوٲرڊا،
ڊواى ٲوٲى ناسر ڊسٲٲٲاٲى ڪرٲٲ ڊسٲ لٲ شٲٲشٲكى ناسيٲٲ ناليستى
ساٲى 1952ڊا .

زاهير باهير

22/01/2023

<http://www.zaherbaher.com>

جوٲنگٲٲ-ٲهوٲٲيٲٲ كاٲى-ٲريٲانيا